

LANDSTINGET BLEKINGE

Primärvårdsförvaltning
Primärvårdsstab
RosMarie Nilsson

2016-04-04

Ärendenummer:
Dokumentnummer:

Till Nämnden för primärvård och folktandvård

Svar på Inriktningsbeslut för primärvårdens akuta omhändertagande i västra Blekinge

Ärendebeskrivning och bakgrund

Nämnden för primärvård och folktandvård beslutade 2016-03-21 att utreda ett antal punkter angående primärvårdens akuta omhändertagande i västra Blekinge. Grunden till inriktningsbeslutet är landstingsdirektörens rapport "Framtidens hälso- och sjukvård" samt beslut fattade i Nämnden för Blekingesjukhuset, 2016-02-26 § 27, om att implementera ett nytt koncept för det akuta omhändertagandet i västra Blekinge som en följd av förslaget att stänga dagakuten i Karlshamn.

Förvaltningschefen för primärvården fick i uppdrag att:

- Utreda förutsättningarna för en permanent flytt av jourcentralen i Karlshamn till lokaler på sjukhusområdet i Karlshamn.
- Utreda förutsättningarna för förlängd öppettid vid jourcentralen i Karlshamn till kl 23:00
- Uppdra åt landstingets vårdcentraler i Karlshamn, Sölvesborg och Olofström att utifrån lokala förutsättningar erbjuda så kallad Drop-in-mottagning dagtid.
- Utreda förutsättningarna för förlängda öppettider på landstingets vårdcentraler i Sölvesborg och Olofström med utgångspunkt i de lokala förutsättningarna.
- Lämna ovanstående utredningar samt redovisa uppdrag enligt ovan vid nämndens sammanträde 13 april 2016.

Samtliga vårdcentraler, offentliga som privata, har ett gemensamt ansvar för jourverksamhet. Jourcentralerna i primärvården, en i östra och en i västra Blekinge, ingår delvis i Hälsoval och delvis som en anslagsfinansierad verksamhet. Jourcentralerna är öppna vardagar mellan klockan 17:00 och klockan 21:00 samt helger mellan klockan 08:00 och klockan 21:00.

Läkarbemanningen på jourcentralerna ingår i hälsovalsuppdraget, både för privata och offentliga vårdgivare. Jourverksamheten regleras i "Uppdragsbeskrivning och regelbok för Hälsoval Blekinge 2016". Jourläkaruppdraget är uppdelat på ett primär - och ett sekundärjournsuppdrag. I primärjournsuppdraget ingår att bedriva mottagningsverksamhet vid jourcentralerna. Sekundärjournen i västra Blekinge har natttid beredskapstjänstgöring i hemmet. Sekundärjournsuppdraget avser att samverka med ansvarig sjuksköterska inom den kommunala

hälso- och sjukvården. Dessutom ingår det att göra hembesök, utifrån en medicinsk prioritering, inom hemsjukvården och vid de särskilda boendena samt utföra dödsfallsundersökningar och vårdintygsbedömningar utanför jourcentralen. Jourlinjerna och bemanningen av dessa beslutas av Landstingsfullmäktige.

Bemanning av sjuksköterskor på jourcentralerna är anslagsfinansierad och organiseras inom primärvårdsförvaltningen.

Genom den länsgemensamma sjukvårdsrådgivningen 1177 får invånare och personer som befinner sig i Blekinge tillgång till medicinsk bedömning per telefon dygnet runt. Den lokala jourorganisation, som beskrivs ovan, innebär att befolkningen också har tillgång till läkare då mottagningarna är stängda. Allvarliga och livshotande tillstånd handläggs av Blekingesjukhusets akutverksamhet.

Jourcentral och akutmottagning bedriver vård på olika vårdnivåer. Avgränsningarna mellan primärvård och akutvård är desamma oavsett dag och tid på dygnet. Sjukdomstillstånd som handhas på vårdcentral dagtid ska under jourtid handhas på jourcentralerna. Det innebär vidare att allvarigare sjukdomstillstånd, till exempel ambulansfall, som dagtid körs till akutmottagningen, även under jourtid ska köras direkt till akutmottagning.

Primärvården utgör basen för hälso- och sjukvården och ska erbjuda vård på primärvårdsnivå oavsett ålder och patientgrupp. Vårdval innebär att personer boende i Blekinge fritt ska kunna välja vårdenhet. Nytt sedan första januari 2015 är att också personer som är folkbokförda i andra landsting/regioner har rätt att välja en vårdenhet i Blekinge.

Enligt Uppdragsbeskrivning och regelbok för Hälsoval Blekinge, är grunden i vårdvalssystemet att verksamheten ska bedrivas producentneutralt, vilket innebär att vårdcentralerna ska ha samma ekonomiska förutsättningar för att bedriva vård med god kvalitet. Den enskilde väljer fritt utförare, vårdgivaren ersätts efter listningstal. Grundläggande värderingar är att primärvården ska ha god tillgänglighet, den som har störst behov ska ges företräde till vården. God vård ska vara kunskapsbaserad, säker och patientfokuserad. Vidare ska den bedrivas effektivt det vill säga att tillgängliga resurser utnyttjas på bästa sätt. Vården ska ges i rimlig tid och uppfylla den nationella vårdgarantin vilket innebär kontakt med vårdgivare samma dag och tid till läkare inom sju dagar.

Flytt av Jourcentralen i Karlshamn till sjukhusområdet

Jourcentralen i Karlshamn är i dagsläget lokaliserad i Brunnsårdens lokaler. En flytt från Brunnsårdens till Samaritens lokaler på sjukhusområdet har redan diskuterats inom förvaltningen, främst utifrån ett säkerhets- och bemanningsperspektiv. En handlingsplan för flytt, information till medarbetare, invånare och patienter samt riskbedömning inför ändringar i verksamheten skall upprättas. Förvaltningens bedömning är att en flytt tidigast kan ske efter semesterperioden 2016.

Förutsättningar för förlängd öppettid vid jourcentralen i Karlshamn

Jourcentralernas öppettider är från klockan 17:00 till klockan 21:00. Därefter har sekundärjouren beredskapstjänstgöring i hemmet, se ovan. Dagakuten som lyder under Blekingesjukhuset i Karlshamn har öppet samtliga dagar mellan klockan 08:00 till klockan 19:00. Därefter hänvisas akuta sjukdomstillstånd till akutmottagningen i Karlskrona.

2012 förändrades akutverksamheten vid Blekingesjukhuset i Karlshamn till en så kallad dagakut. Det innebär bland annat att all akut ortopedi, dygnet runt, hänvisas direkt till akutmottagningen i Karlskrona samt att akutmottagningen i Karlshamn är stängdes nattetid. Trots införande av dagakut, har besöken vid jourcentralen i Karlshamn minskat sedan 2012. Se statistik nedan.

Besök jourcentral Karlshamn	2012	2013	2014	2015
Läkare	5 028	4 727	4 464	4 455
Sjuksköterska	1 328	1 496	1 302	1 112
	6 356	6 223	5 766	5 567

Läkarbesöken till primärjouren på jourcentralen i Karlshamn varierar mellan noll till sju besök under vardagar. Det innebär i genomsnitt tre patientbesök per kväll. Under helgdagar bokas i genomsnitt 30 läkarbesök per dag med variation beroende på till exempel influensaperioder och storhelger. Utöver besök på jourcentralen har sekundärjourläkare kontakt med kommunernas sjuksköterskor inom hemsjukvård och särskilda boenden. Vid behov gör läkare akuta hembesök, se ovan.

Förlängning av öppettiderna vid jourcentralen i Karlshamn till klockan 23:00 medför inte att jourcentralens uppdrag ersätter behovet av akutsjukvården. En utökning av verksamheten innebär att bemanningen måste förstärkas. Utökad öppettid på jourcentralen betyder att vårdcentralernas fasta läkare behöver arbeta fler timmar på jourcentralen och därmed färre timmar på vårdcentralen, vilket försämrar kontinuiteten och tillgängligheten dagtid. Enligt avtal förläggs läkarens ordinarie arbetstid till helgfri måndag till fredag mellan klockan 07:00 till klockan 21:00, tjänstgöring efter klockan 21:00 samt under lördag och söndag innebär jourtjänstgöring och tillkommande jourersättning. Utökade öppettider påverkar även schemalagningen av sjuksköterskor, arbete till klockan 23:00 innebär att de tidigast kan börja arbeta klockan 10:00 följande dag. Även detta får konsekvenser för tillgängligheten på vårdcentralen och i sjukvårdsrådgivningen. Mot bakgrund av ovanstående krävs en utökning av bemanningen avseende både läkare och sjuksköterska. Förvaltningens bedömning är att det kommer att krävas:

- att jourcentralen bemannas av hyrläkare
- en utökning med 3,0 sjukskötersketjänster

Tillkommande kostnad för ett utökat öppethållande och en utökad bemanning enligt ovan beräknas uppgå till cirka 4 000 tkr, vid en preliminär beräkning. Kalkylen förutsätter att arbetstiden avslutas klockan 23:00. Att enbart ha hyrläkare på jourcentralen kan innebära att de fasta läkarnas arbetstid på vårdcentralen är oförändrad, vilket kan ses som en viktig aspekt ur kontinuitetssynpunkt.

Det finns en risk att väntetiderna under helgerna blir längre än idag och även att besöken blir fler än vad en ensam läkare klarar av. Se Besöksstatistik nedan.

I Blekingesjukhusets beräkning anges att en tredjedel av dagakutens patienter är primärvårdsfall. Hur många som kommer att vända sig till jourcentralen, och därmed triageras av personalen, är däremot osäkert. Om samtliga sökande, som inte kräver ambulanstransport skall vända sig till jourcentralen, kommer antalet att bli betydligt högre.

Dagakuten anlitar väktare. Kostnaden för denna bokförs centralt på Blekingesjukhuset. Vid en stängning av dagakuten kan denna kostnad överföras till primärvården.

Utökning av öppettiderna på jourcentralen i Karlshamn kommer att medföra att vårdcentralerna i västra Blekinge får ett utökat uppdrag, avseende läkarbemanningen, jämfört med vårdcentralerna i östra Blekinge vilket innebär att verksamheterna inte blir konkurrensneutrala. Denna fråga bör utredas tillsammans med Hälsovalsenheten. Ur ett befolkningsperspektiv kan det även innebära att vården bedrivs ojämnt.

För att fastställa vilket behov av utökad verksamhet som eventuellt föreligger, krävs en mer grundläggande utredning och fördjupad analys.

Erbjuda Drop-in dagtid på vårdcentralerna i Karlshamn, Sölvesborg och Olofström

Drop-in-mottagning betyder att patienten kan söka vårdcentral utan föregående tidbokning. Det innebär en kort konsultation framför allt för akuta åkommor till exempel sjuka barn, feber, utslag, luftvägs- och urinvägsinfektioner, akut ryggsmärta, stukningar, insektsbett, mindre olycksfall, skavsår och sårskador. Patienter kan också ha mer akuta besvär såsom bröstsmärtor och andningsbesvär. Vissa patienter vill hellre träffa en sjuksköterska än att ringa. En del uppger att de har svårt med språket, andra att de mår psykiskt dåligt, är ledsna eller har missbruksproblem.

Vid drop-in-verksamhet gör distrikts- eller sjuksköterska en inledande medicinsk bedömning och via triagering bistår patienten till rätt vårdnivå. Drop-in-mottagning syftar till att öka tillgängligheten för de som vid akut sjukdom söker vård som handläggs på primärvårdsnivå. Långdragna besvär eller frågeställningar som kräver mer tid ska tidbokas på planerad läkartid.

Den offentliga primärvårdens vårdcentraler i västra Blekinge erbjuder redan idag möjlighet till obokade besök utifrån lokala förutsättningar och behov. Patienten träffar en sjuksköterska som gör en medicinsk bedömning. Vid någon vårdcentral kallar man denna mottagning för ”drop-in”, vid andra för ”akut distriktsköterska” eller liknande. Samtliga vårdcentraler erbjuder akuta läkartider.

Vårdcentralen Samariten, med 14 411 listade patienter, har drop-in-mottagning dagligen. Distriktsköterska triagerar samtliga sökande patienter som uppgår till i genomsnitt 60 per dag. Cirka 30 av dess får ett akutläkarbesök. Resterande patienter handläggs av sjuksköterska. Antal besökare varierar.

Vårdcentralen Brunnsgården, med 11 615 listade patienter, har en ”korridorssjuksköterska” som gör medicinska bedömningar vid obokade besök. Dagligen finns det cirka 30 läkartider för akuta besvär samt 10 läkartider för infektionsbedömning avsatt. Vissa dagar räcker inte tiderna, vilket leder till överbokningar.

Förutom ovan beskrivna har undersköterska mottagning för till exempel omläggning och suturtagning.

Vårdcentralen Sölvesborg, med 10 849 listade patienter, har avsatt 20-35 akuta tider till läkare per dag. Antalet tider varierar beroende på veckodag och sökmönster. Vårdcentralen har också en ”akut distriktsköterska” som assisterar läkare vid akuta besök samt handlägger de patienter som kommer obokade till vårdcentralen.

Vårdcentralen Olofström, med 6 236 listade patienter, har avsatt cirka 20 akuta läkartider per dag. Antalet varierar beroende på veckodag. Dessutom har vårdcentralen dagligen en distriktsköterska som triagerar akuta besök samt assisterar läkare och utför ordinationer. Till

triagesjuksköterskan kommer cirka 10 till 15 patienter per dag, med viss variation. Alla akuttiderna till läkarna bokas dagligen, och någon dag i veckan räcker inte tiderna utan det blir överbokningar.

Förlängda öppettider på landstingets vårdcentraler i Sölvesborg och Olofström

2015 gjorde patienter hemmahörande i Sölvesborg och Olofström 1 354 besök på jourcentralen i Karlshamn. Dagakuten i Karlshamn uppskattar att en tredjedel av besöken på mottagningen skulle kunna ske inom primärvården, vilket medför att cirka 1 300 av dagakutens besök 2015, bedömdes vara primärvårdsbesök. Summan besök dividerat med antalet öppet-timmar innebär att 1,3 Olofströmsbo och 1,7 Sölvesborgsbo besökte jourcentralen eller dagakuten per vardagkväll. I realiteten är antalet troligen lägre, eftersom besöken vid jourcentralen är fler under helgdagstimmarna än under vardagstimmarna.

Vid förlängt öppethållande på vårdcentralerna i Sölvesborg och Olofström med två timmar per dag måndag till fredag, beräknas personalkostnaden uppgå till mellan 1 400 och 1 800 tkr per år. Kostnadsvariationen beror på om det är fasta läkare eller hyrläkare som bemannar mottagningen.

I hälsovalsuppdraget ingår att vårdcentralen ska hålla öppet mellan klockan 08:00 och klockan 17:00 Ett förlängt öppethållande innebär en verksamhetsförändring som med nuvarande ersättningssystem kräver att andra prioriteringar görs. Hälsovalsersättningen innehåller inget utrymme för en utökad verksamhet.

Prioriteringar i samband med införande av förlängt öppethållande kan medföra en förändring i befintlig verksamhet, eftersom samma bemanning ska fördelas på fler öppettimmar. En eventuell tilläggsbudgetering bör utredas tillsammans med Hälsovalsenheten.

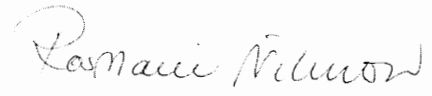
Besöksstatistik jourcentral och dagakut i Karlshamn

Nedan redovisas statistik över besök på jourcentralen respektive dagakuten i Karlshamn under 2015. Jämt fördelat över alla öppettimmar under året. I realiteten är besöken fler under helger än vardagkvällar, verksamheten uppskattar att det är tre läkarbesök i genomsnitt per vardagkväll och 30 per dag under helger.

Besök jourcentral och dagakut i Karlshamn 2015						
Genomsnitt per dag	Jourcentral idag			Jourcentral och 1/3 dagakut */		
	Totalt	varav läkarbesök	varav sköterskebesök	Totalt	varav läkarbesök	varav sköterskebesök
Vardagar kl 17-21	9,3	7,4	1,9	11,1	8,9	2,2
Lördag och röda dagar kl 8-21	30,3	24,2	6,0	40,3	32,3	8,1
Varje dag kl 21-23 **/	?			?		
*/ Bls' beräkning av andel patienter vid dagakuten som är primärvårdspatienter						
**/ Besöksbehov mellan 21-23 okänt, eftersom ny verksamhet						
Beräknat antal tillkommande besök på vårdcentralerna om dagakuten stänger						
Genomsnitt per dag kl 8-17				8,2		

Karlskrona enligt ovan

Primärvårdsförvaltningens stab

A handwritten signature in cursive script that reads "RosMarie Nilsson".

RosMarie Nilsson
Förvaltningschef